ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

44. ÉVFOLYAM | 1978. AUGUSZTUS | 4. SZÁM

ORDASS LAJOS
1901—1978

Az élete volt bizonyságtevés.

Férfikorának delelőjén kellett elhallgatnia. Bírái előtt harminc évvel ezelőtt elmondott bizonyságtétele teljes benső békességéről szólt. Azóta ezt sugározta életével a börtönből éppúgy, mint szerény otthonából. Krisztus tanúja maradt magányos csendjében. Hallgatása többet jelentett egyházának, mint a betanult szólamok folyama, mely elárasztotta az eltelt évtizedeket.

Pedig a szavaknak is mestere volt. Mint kézírása, úgy volt minden szava: gondosan megfaragva. Akik szónoklatokhoz szoktak s nem az Ige mélységeinek átélt üzenetére vártak, csalódhattak. De akik a Lélek hullámhosszán hallgatták, lenyűgözve döbbentek rá Krisztus üzenetének megszólító kegyelmére. Így hallgatták őt otthoni szolgálati helyein, sőt — néhány kivételes alkalomkor — a világevangélikusság szószékén. Amikor onnan le kellett szállnia, magányában foglalta írásba a szavakat, melyeknek fedezete az élete volt.

Azért az Igazságért élt és halt meg, mely Krisztusban testesült meg. Ha nem lett volna az igazság szerelmese, másképp alakulhatott volna az élete. Elmehetett volna más földre, hisz fölajánlották neki. Hívták is, de nem maradhatott másutt, mint az övéi között. A juhaitól elmenekülő pásztort — bármily veszedelem fenyegeti is — nem tudta megérteni. Püspök maradt — vigyázó — akkor is, amikor nyájának élére mások furakodtak be. Közöttük volt akkor is, amikor nevét se említették, s a felnövő új nemzedék elől titkolták, hogy ki ez az öregedő, hallgatag, sőt magára hagyott valaki, akivel nem ajánlatos társalogni.

Állhatatos volt mindhalálig. Akinek ez nem volt tetszésére, makacsnak gúnyolta. Pedig csak Urának engedelmeskedett azzal, hogy igenje *igen* s a nem *nem* volt számára. Ezért volt megbízható tárgyalófél az egyház legnehezebb óráiban is. Tudhatták, mert taktikai szempontok nélkül kimondta, hol áll és mit vállal. Tudta, kinek kell szolgálnia, s ezért volt szabad szavaiban és cselekedeteiben. Nem tudott szolgai lenni.

Nem a látszat, hanem a látomás embere volt, akinek minden megnyilatkozása Jézusával való szembesítéséből eredt. Ezért nem volt hajlítható. Nem tudott hűtlenné válni. Szabadságából az egyháza érdekében nem engedhetett. Visszavonultságában is szabadnak érezte magát, mert Urával maradt párbeszédben.

Kegyessége ennek a bensőséges, személyes közösségnek a kifejezése. A keresztfa tövében folytatott csendes beszélgetést Jézusával. Gyermeki egyszerűséggel és bizalommal fordult Ahhoz, aki előtt hite szerint egész élete nyitva volt; aki őt szerette; a akinek ezért vált szerelmesévé. Csak a lelki élet legnagyobbjai, talán a misztikusok, tudtak olyan közvetlenséget érezni Urukkal és úgy elbeszélgetni Jézussal, mint ahogy ő

Lapunk e száma Ordass püspök életét, halálát, jelentőségét méltatja olyan részletességgel, melyhez hasonlót nem találhatunk más egyházi folyóiratban. Olvasóink szíves elnézését kérjük, hogy az Erős Vár mostani és még a következő száma is késéssel jelenik meg.

A fenti arckép Szabó László munkája. A kép a Buenos Aires-i gyülekezet tulajdonában van.

tudott. Akik olvashatták, "Útravaló"-ként vihették magukkal. Halála után is tovább táplálhatja azokat, akiktől csak testben volt távol. Élete fedezi szavai hitelességét. Üres programok és aktuális, tetszetős frázisok helyett testvéri, örök érvényű üzenet.

Békessége nem volt háborítatlan. A maga szenvedését ugyan el tudta hordozni, de ha miatta másoknak kellett megszenvedniük, nehezen tudta elviselni. Sokakat riasztottak el mellőle. De amerre járt a nagyvilágban, benső barátokat szerzett, akik névtelenekként hordozták imádságaikban, itt-ott adván egy biztató jelt, mely lelki erősödést jelentett a magános tanítványnak. Sose volt körülötte több néhány barátnál, akik előtt megnyílt, mert bizalmat nyert bennük.

Sokakban kellett csalódnia. Talán

leginkább abban is, hogy — a bírósági rehabilitáció után (1956) — saját egyházában nem történt kezdeményezés, hogy tényleges megbékélés jöhessen létre. Ahol oly sok szó esik a békéről, a békítés és a megbékélés gondolata nem tudott kicsírázni. Úgy kellett elmennie közülünk, hogy csak a feltámadás Ura simította ki arcán a megbékélés örömét.

Mindnyájan adósai maradtunk. Otthoni és külföldi evangélikusok egyaránt. Megtébolyult világban élünk, ahol nemcsak a testvéri szó, hanem még egy testvéri kézszorítás és egy látogatás is kényes latolgatás tárgya. Ebben különbözött a töprengőktől. Bátorságának itt a gyökere. Magáról is elmondhatta volna: "szerettem az igazságot, megvetettem a gazságot. Ezért halok meg számkivetésben." Ebben az értelemben volt tragikus jellemű: erénye, ti. igazságszeretete és nyíltsága, volt szenvedő életének kovácsa. Azok közé tartozott, "akikre nem volt méltó a világ".

Ha addig, amíg élt, tövis volt a magyar evangélikusság és vele az egész világ magyarságának életében, akkor halála a tövist még nem tüntette el. Ha halála a megbékélés és kiengesztelődés szükségét tudatosítaná, ha a bűnvallás és bűntudat útját egyengetné, akkor még így búcsúzóul is elvégezhetné egy igaz élet bizonyságtételeként azt a szolgálatot, amelyért élt és halt.

Halála is bizonyságtevés: a Jézus kebelén megpihenő gyermek békessége.

VAJTA VILMOS
(Útitárs)

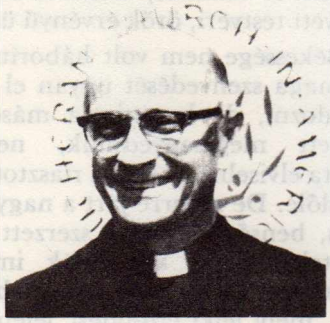

Dr. James R. Crumley, országos egyházunk, a Lutheran Church in America most megválasztott püspök-elnöke.

† TURCSÁNYI GYULA VILMOS

Egyéniségét a mély hiten alapuló keresztyén derű jellemezte. Az elesettek, a szükséget szenvedők igaz barátja volt, aki mindig talált időt arra, hogy még a gyülekezetén kívül esőket is pásztorolja, tanácsolja és segítse. Amerikai és magyar lelkésztestvéreinek melegszívű szolgatársa volt. Isten szolgáját és népének hű vezetőjét tisztelte benne városának polgársága: 1975-ben a "Citizen of the Year" kitüntetést kapta. Ohio egyházkerülete gyakran vette igénybe képességeit, többek között egy ideig elnöke volt a lelkész-vizsgáztató bizottságnak.

Pittsburghban született 1911. október 8-án, Turcsányi Pál és Kender Rozália fia. Egészen fiatal korában szülei hazavitték Gömörbe. A nagyrőcei gimnáziumban érettségizett, majd 1930-ban ismét Amerikába került. Lelkészi tanulmányait a kanadai Waterloo Seminary-ban végezte. 1936. június 10-én szentelte lelkésszé a New York egyházkerület Albany-ban.

Szolgálati helyei: a buffalói magyar ev. egyház 1936—1939; Lorain szlovák és Elyria (OH) magyar gyülekezete 1939—1955, ill. 1939—1951. Ezalatt magasabb lelkészi képesítést szerzett: 1943-ban az Oberlin College "Master of Divinity" diplomáját nyerte el. 1955 óta a Smithville (OH) St. Paul egyház lelkésze volt, miközben 1961-ig az East Union gyülekezetet is szolgálta.

1936. szeptember 30-án feleségül vette Holéczy Irmát. Példaszerű házasságukat az Úr négy gyermekkel: Gyula, Dávid, Diane és Vilma, valamint tíz unokával áldotta meg. A meleg családi körhöz tartozik a papné édesanyja, Holéczy Sámuelné, aki a Magyar Konferencia sok éven át volt pénztárosának özvegye.

Turcsányi Gyula több mint négy évtizedes lelkészi szolgálatának végét nagyon nehézzé tette a mindinkább elhatalmasodó súlyos betegség, melyet keresztyéni türelemmel és reménységgel viselt. Tolószékben, de meg nem tört lélekkel pásztorolta népét; szombaton még esketett, vasárnap prédikált, hétfőn, augusztus 7-én teremtő Ura megelégelte hű szolgájának szenvedését. Augusztus 11-i temetésén a nagy templomot teljesen megtöltötte gyászoló gyülekezete, a család, igen sok lelkésztársa. A szolgálatot Paul Schwartz h. püspök, Brachna Gábor főesperes és Rev. James McKinley végezte. Koporsója körül a Magyar Konferencia lelkészei énekeltek, vettek könnyes búcsút az eltávozott testvértől:

Angyalok, ti fényes lelkek,
Zengjetek víg éneket!
Mert már biztos partot lelt meg,
Kit bús szélvész hányt-vetett;
Már meggyőzte a halált,
Istenéhez égbe szállt.
Sion, onnan számkivetni
Nem fog téged soha senki!

(262. sz. ének)

Földi maradványait a feltámadásig a Smithville-i temető sírja őrzi.

"Az az ígéret, melyet ő ígért nekünk: az örök élet." (1 János 2:25.)

CLEVELAND-ELSŐ

Lelkész: **Pohóczky Béla**

Templom és lelkészi hivatal: 2836 East Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Lelkészlakás: 721-7537. Vasárnapi istentiszteletek: angol 9:45, magyar 11 órakor.

Június 11-én, zsúfolt templomban történt meg Pohóczky Béla lelkészünk beiktatása. Az angol igehirdetést Paul Swartz püspökhelyettes végezte, magyarul prédikált Ézsaiás 6:1-8 alapján Juhász Imre lelkész, a Magyar Konferencia jegyzője. A beiktatást Brachna Gábor főesperes végezte, Bernhardt Béla lelkész, a Konferencia pénztárosa volt a liturgus. Az ünnepi istentisztelet után gyülekezeti díszebéd volt a Kossuth teremben.

TORZSÁTÓL — FARKASRÉTIG

1901. február 6-án született a bácskai Torzsa községben, ahol édesapja az evangélikus iskola tanítója volt.

Középiskolai tanulmányait a bonyhádi evangélikus gimnáziumban végezte, ahol 1920-ban érettségizett. 1920 és 1924 között teológiát tanult. Először Budapesten, s mivel a trianoni békeszerződés új határai elválasztották szüleitől, magának kellett megélhetéséről gondoskodnia. Közben ösztöndíjjal Németországba mehetett és ott a Halle-Wittenbergi egyetem hallgatója volt. Mivel az infláció elértéktelenítette ösztöndíját, mint bányamunkás kereste meg a tanulmányaihoz szükséges pénzt. Németországból hazajövet már a soproni teológián találjuk, mely 1923-ban nyílt meg, mint a pécsi M. Kir. Erzsébet Tudományegyetem Evangélikus Hittudományi Kara.

Raffay Sándor bányakerületi püspök szentelte lelkésszé Budapesten, 1924. október 5-én. Első segédlelkészi állomása a pestmegyei Harta volt, majd Mezőberény, Budapest és Soltvadkert következett. 1927—28-ban Svédországban járt tanulmányúton: Lundban, majd Uppsalában, ahol közeli kapcsolatba került Söderblom érsekkel. Az akkor elsajátított skandináv nyelvtudásának később jó hasznát vette a nemzetközi egyházi diplomáciában. 1929—30-ban honvédségi lelkész volt, ezt követően a bányakerület másodlelkésze.

1931-ben a ceglédi gyülekezet megválasztotta lelkészének, 1941. november 1-ig szolgált ott. Akkor Budapest-Kelenföld hívta meg, melynek négy évig volt lelkésze.

1945-ben — Raffay Sándor utódaként — ő lett a bányai egyházkerület püspöke és a pesti egyházközség lelkésze.

Ordass Lajos válságos időkben került a püspöki székbe. A második véres világháború befejeztével Európa romokban hevert, s legsúlyosabban talán Magyarország szenvedett. Az Egyház jövője emberi szemmel nézve nagyon bizonytalannak látszott. Elhagyatottságukban nyugati egyházi körökből jött a bátorító szó és a testvéri segítség.

1947-ben Ordass püspököt küldték ki, hogy képviselje a magyar egyházat a svédországi Lundban, az Evangélikus Világszövetség alakuló gyűlésén. Ordass Lajos személyében a szenvedő magyar egyházat tisztelte meg a világ 75 millió evangélikusa, amikor őt választották meg a Világszövetség egyik alelnökének.

A lundi gyűlést megelőzően több hónapot az Egyesült Államokban tölthetett, ahol meglátogatta a magyar evangélikus gyülekezeteket, tárgyalt amerikai egyházi vezetőkkel, az egyik teológia pedig tiszteletbeli doktori címmel tüntette ki. Itteni körútja során mindenütt beszélt a magyarországi keresztyének szenvedésben megerősödött hitéről és sok barátot szerzett a magyar ügynek. Fellépése és mondanivalója nyomán az amerikai evangélikusok nemcsak emberi nagyságát ismerték fel, de úgy tekintettek reá, mint a hit óriására.

Itteni látogatása idején tudta meg, hogy az amerikai evangélikus egyházak a következő két évben 10 millió dollárt szándékoztak gyűjteni az európai egyházak megsegítésére. Biztosították arról, hogy a magyarországi egyházról sem feledkeznek meg. Ennek megemlítése azért fontos, mert nemsokkal utóbb a kommunisták ebből koholták azt a vádat, melynek alapján börtönbe vetették Ordass püspököt.

Amerikából való hazatérte után az egyház helyzete Magyarországon nagyon megromlott. Ordass Lajos hősiesen harcolt az egyház jogaiért és szabadságáért. Különösen ellenezte az egyház nagynevű ősi iskoláinak elvételét, illetve megszüntetését.

1948-ban a rendszer mondvacsinált vádak segítségével durván elhallgattatta Ordass püspököt. Azt mondták, hogy "valuta-üzérkedést" követett el azzal, hogy az amerikai evangélikusság jövőbeni segély ígéretét nem jelentette be *előre*, összegszerűen a Nemzeti Banknál, mint az evangélikus egyház jogos követelését, illetve esedékes bevételi forrását. Ez a "vád" volt az ürügy arra, hogy a bátor egyházi férfiút elítéljék és bebörtönözzék. A kommunista "igazságszolgáltatás" minden testi és lelki szenvedésén átment 20 hónapi fogsága alatt. Önmaga így írt erről:

"A fogság ideje nemcsak megalázást és szenvedést jelentett. Jelentette azt is. De egyben a belső elcsendesedés ideje is volt, a hitközösség átélésének az alkalma. Mindig élt bennem az a bizonyos meggyőződés, hogy engem körülvesz a hittestvéreknek az imádsága. Ez nagy erőforrásnak bizonyult és a hitnek az örömével ajándékozott meg."

(Ebben az időben — 1949-ben — a clevelandi Egyesült Magyar Egyletek tiltakozó népgyűlést tartott "Mindszenty József hercegprímás és Ordass Lajos evangélikus püspök ügyében", melyen sokezres tömeg, magyarok és amerikaiak vettek részt.)

Kiszabadulása után hat évig házi őrizetben tartották Márvány utcai lakásán és mindennemű papi tevékenységtől eltiltották. Időközben az államhatalom kényszerítésére az egyház is megfosztotta hivatalától.

D. Ordass Lajos püspök első istentiszteletet Budahegyvidéken rehabilitációja után

1956-ban, még a forradalom előtt (augusztusban), az állam beismerte, hogy annak idején jogtalanul ítélték el. Rehabilitációja nyomán visszakerült püspöki székébe is, mint az egyház rangidős, vezető püspöke.

1957 nyarán hattagú delegáció élén résztvett az Evangélikus Világszövetség Minneapolisban tartott harmadik világgyűlésén, ahol most már első alelnöknek választották

ERŐS VÁR
AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

A "Lutheran Church in America" Magyar Konferenciájának lapja.

Szerkesztő és kiadó:
Juhász Imre

Munkatársak:
a magyar evangélikus lelkészek.

"ERŐS VÁR"
"MIGHTY FORTRESS"
P. O. Box 02148, Cleveland, Ohio 44102

Published by the
Hungarian Conference
of the Lutheran Church in America.

Issued bi-monthly: February, April, June, August, October, and December.

No. 4. (197.) Vol. 44
AUGUST 1978

Subscription: $3.00 a year.

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag, kézirat, gyülekezeti hír, úgyszintén a lappal kapcsolatos minden levelezés, előfizetés és adomány erre a címre küldendő:

"ERŐS VÁR"
P. O. BOX 02148
CLEVELAND, OHIO 44102

Az "ERŐS VÁR" előfizetési díja egy évre csak 3 dollár. Szíveskedjenek a lejárt előfizetéseket késedelem nélkül beküldeni a fenti címre.

Be nem jelentett címváltozás esetén a posta a kézbesíthetetlen újságot megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig külön portót kell fizetnie. Erre a költségre különösen nem-előfizetők, késedelmező előfizetők, vagy többéves hátralékban lévők esetében nehéz fedezetet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden esetben pontosan adják meg címüket a "Zip Code" szám feltüntetésével együtt! Az újságot "Zip Code" szám nélkül nem kézbesíti a posta. Címközlésnél tüntessék fel az utca megjelölését is; pl. St., Rd., Ave. Ugyanis egyes postai zónákban azonos nevű utcákat csak így lehet megkülönböztetni.

Printed by
Classic Printing Corporation
9527 Madison Ave., Cleveland, Ohio 44102

meg. Amerikai tartózkodása valóságos diadalúttá vált. Mindenki boldog volt, aki a hit eme hősének közelébe kerülhetett. Mindenütt a szeretetnek és csodálatnak megható megnyilvánulása vette őt körül.

Az újra induló *Erős Vár* 1957. szeptemberi száma közölte Ordass Lajos pásztorlevelét, melyet akkor küldött az amerikai magyar evangélikus gyülekezeteknek. Hadd elevenítsünk fel belőle néhány sort: "*...első utamon — 1947-ben — már tanúja voltam annak, hogy miképpen ragaszkodtok őseinktől örökölt hitetekhez. ...Jól tudjátok, hogy hazánkban az utóbbi időkben súlyos események történtek. Népünk és Egyházunk új megpróbáltatásokon ment át. Szeretném egész Egyházunk és szegény magyar népünk nevében megköszönni mindazt az együttérző és megsegítő szeretetet, melyet nekünk nyújtottatok. Isten áldjon meg érte mindannyiótokat! Búcsúzásul Bibliánknak azt az igéjét küldöm nektek, melyet Isten nekem életem igen nehéz idejében adott. Máté evangéliumának 24. fejezetéből a 13. verset: AKI MINDVÉGIG ÁLLHATATOS — AZ ÜDVÖZÜL.*

Tartson meg Isten titeket és utódaitokat állhatatosan szent hitünkben, mellyel itt a földön megállhattok, az örök életben pedig Jézus Krisztus Urunk által üdvösséget nyerhettek! Az ÚR kegyelme legyen Veletek!

Minneapolis, 1957. augusztus 18. — Szentháromság utáni 9. vasárnap.

Szerető pásztorotok: Dr. Ordass Lajos."

Az 1956-os magyar szabadságharc leverése nyomán újabb válságba jutott az állam és az egyház közötti viszony is. Az egyházak megkérdezése nélkül rendeletet adtak ki, mely visszamenőleg, az egyházi vezetők megválasztásához előzetes állami engedélyt köt ki. Ezen az alapon 1958 júniusában ismét eltávolították hivatalából Ordass Lajost. Azóta teljes visszavonultságban élt budapesti lakásán, családja körében. Csendesen dolgozgatott. Több művet fordított le az északi evangélikus irodalomból. Svédből Bo Giertz püspök két könyvét: A házát kősziklára építette, valamint a Hitből élünk című.

Múltak az évek. Sokan már elfelejtették, hogy Ordass püspök végleges elmozdítása annakidején világszerte milyen hatalmas felháborodást váltott ki. Az Evangélikus Világszövetség például ilyen elítélő nyilatkozatot adott ki: "Az Evangélikus Világszövetség úgy tekint Ordass Lajos püspöknek az utolsó egyházi tisztségéből való eltávolítására, hogy az nem más, mint betetőzése annak az eseménysorozatnak, amely a legutóbbi hónapok alatt a magyar kormányzat nyomására lejátszódott. Rendkívül sajnálatosnak tartjuk, hogy Ordass püspököt elmozdították egyházkerülete éléről, azt a tiszteletet azonban, amely az ő bátor és valóban keresztyéni személyiségét az egész világon körülveszi, nem vehetik el tőle! Meg nem alkuvó lelkiségével szemben érzett csodálatunk egyre inkább növekszik. Magától értetődő, hogy e fejleménytől függetlenül, Ordass püspök továbbra is az Evangélikus Világszövetség első alelnöke marad."

1963-ban az EVSz Helsinkiben tartotta 4. Világgyűlését. Hiába volt első alelnök, Ordass Lajos nem kapott kiutazási engedélyt. Ekkor az EVSz a Végrehajtó Bizottság élethossziglani tagjává nyilvánította Ordass Lajost, mint "a keresztyén hit bátor tanúját". 1973-ban az izlandi Reykjavik egyeteme — szintén távollétében — tb. doktorátust adományozott neki.

Egyes kéziratai kijutottak külföldre, ahol nevének megjelölése nélkül jelentek meg. Ezek közé tartozott Izland legnagyobb költője, Hallgrimur Pétursson Passió énekek c. művének, továbbá a norvég Einar Lyngar A gyermekek áhítat-könyve c. művének fordítása. Szintén név nélkül jelent meg Útravaló az év minden napjára c. 420 oldalas imádságos-áhítatos könyve a nyugat-európai Útitárs kiadásában.

Utoljára 1976-ban kaptunk levelet Ordass püspöktől, amikor meleghangú sorokban köszönte meg a Magyar Konferencia, az Erős Vár és sokunk személyes jókívánságait 75. születésnapjára.

Azután jött a hazai újságok és a rádió rövid híre: "Dr. Ordass Lajos nyugalmazott evangélikus püspök augusztus 14-én, 77 éves korában Budapesten elhúnyt."

Temetése augusztus 19-én volt, a budapesti Farkasréti temetőben. (A temetés lefolyásáról Pátkai Róbert

(*Folytatás a 8. oldalon*)

A FELTÁMADÁS REGGELE

— Részlet egy igehirdetésből —

JÉZUS KRISZTUS URUNKRÓL a hálás keresztyén szív vallást tévő szóval sok mindent el tud mondani. Tanításáról is. Életéről is. Tanítása a legtisztább kinyilatkoztatás Istenről. Olyan közel Istent soha senki nem hozta az emberhez, mint tanításában Ő. Életével pedig megmutatta azt az örök, kimeríthetetlen szeretetet, melyet Isten érez irántunk. Azt a mentő hűséget, mellyel szenvedést és véres, kínos halált vállalt értünk, a mi megváltásunkért. Földi szenvedésünket megszentelte és megtanított, hogy Isten szeretetét még a kereszthordozás közben is világosan láthassuk meg.

Szavai útmutatást adnak. Példája követésre vonz.

HA ENNYIT MOND el Jézus Krisztusról a szavunk, akkor többet mondtunk, mint amennyit bármely földi emberről elmondani lehet. — De, ha csak ennyit vallunk meg róla, akkor a legfontosabbat hallgatjuk el. Azt, amivel Jézus a keresztyénséget diadalmas útjára elindította. — A legnagyobb szó ugyanis az, melyet Jézus Krisztus föltámadásáról és életet adó hatalmáról mondunk el. Föltámadott. Tehát nemcsak letenni tudta életét kész engedelmességben Isten akarata szerint, hanem hatalma volt arra is, hogy újra fölvegye életét. Ő az, aki föl is tud támasztani. Ott törte meg Krisztus a bűn és a halál hatalmát — az ember lelkében —, ahol a jó és a rossz a történelem hajnala óta küzd az emberért és győzelme áldásaiban részesíti mindazokat, akik benne hisznek és így az övéi lesznek.

A húsvét üzenete ez.

A REGGEL ÜZENETE. Érdemes megfigyelni, hogy Bibliánk minden húsvéti beszámolójában szó van arról, hogy — Krisztus föltámadását a reggel tényében tudják meg a tanítványok. Az éjszaka sűrű köde borítja még a tájat, amikor mérhetetlen gyásszal elindulnak a sír felé, amelyben Nagypénteken Urukat eltemették. Útközben élik át a hajnalderengést. A nap első sugarai akkor törnek elő diadalmasan a felhők közül, amikor az üres sírhoz érnek.

Ez a folyamat játszódik le a tanítványok lelkében is. A gyásztól a verőfényes örömig és megvigasztalásig.

Ez a reggeli fény volt az, amely a föld népeit egymásután vonzotta a keresztyénség felé.

A HÚSVÉTNAK erre a reggeli világosságára van szüksége az egyháznak ahhoz, hogy teljes gazdagságának tudatára ébredjen.

A húsvétnak ezt az üzenetét felejtette el végzetesen a keresztyénség. Két okból is.

Előttünk járt nemzedékek úgy éltek, hogy fölöttük magasan ott ragyogott a nap. Örökösei voltak mindannak, amit Jézus Krisztus a földre hozott és olyan természetesnek tartották azt, hogy körülveszi őket a világosság. — Elfelejtették, hogy miképpen kellett viaskodnia a világosságnak az éjszaka sötétségével, amíg diadalmaskodni tudott fölötte. Amit Jézusból meg tudtak látni, az a bölcs tanítómester volt.

A mi két világháborút átélt nemzedékünkre viszont úgy rátelepedett az életgond, hogy benne sokan áthatolhatatlanul sűrűnek látják az éjszakát. — Megértjük a bőjtöt, a szenvedő Krisztust és szívből tudjuk énekelni a keresztről szóló zsoltárokat. Sok ma a nagypénteki gyülekezet.

KEVÉS AJKON csendül meg a reggelt magasztaló diadalmas húsvéti ének.

A reggel embere az, aki áldott egyházatyánk: Luther Márton húsvéti prédikációját meg is tudja hallgatni és szívébe is tudja zárni, melyet a Kiskátéjában írt meg:

"Hiszem, hogy Jézus Krisztus — az Atyától öröktől fogva született valóságos Isten és a Szűz Máriától született valóságos ember — az én Uram, aki engem elveszett és megítélt embert megváltott, vagyis minden bűntől, a haláltól és az ördög hatalmából megszabadított és magáévá tett, nem arannyal, sem ezüsttel, hanem szent és drága vérével, ártatlan szenvedésével és halálával, hogy egészen az Övé legyek, az Ő országában Ő alatta éljek s Neki szolgáljak örök igazságban, ártatlanságban és boldogságban, mert Ő feltámadott a halálból, él és uralkodik örökké."

ORDASS LAJOS

ORDASS LAJOS:

A szenvedés felvállalása

Nem tudjátok, mit kértek! Megihatjátok-e a poharat, amelyet én megiszom? És megkeresztelkedhettek-e azzal a keresztséggel, amellyel én megkeresztelkedem?

(Márk 10:38.)

* * *

U r a m !

A menny dicsőségébe a szenvedés útja vezet. Ezt életeddel mutattad meg és tanításodban félreérthetetlenül mondtad.

Ezen a földön több-kevesebb szenvedéssel mindenki találkozik: betegséggel, eredménytelenséggel, nélkülözéssel, gyásszal és halállal. Ezek lehetnek nagyon nehezek, elhordozásukhoz is sok türelemre, Isten akaratán való megnyugvásra van szükség. "Pohár"-on és "keresztség"-en azonban nem ezeket értetted. Ezeket mi ugyanis nem úgy vesszük föl magunkra, hanem — ha akarjuk, ha nem — az élet rakja őket reánk.

Uram!

A szenvedés poharát Te önként ürítetted ki. A kereszt halálos szenvedése alá önként hajoltál. Módodban állt volna elutasítanod, vagy amikor túlnehézzé vált, leraknod. De Te fölvetted. Mert tudtad: ez Atyád akarata.

Amikor a Zebedeus-fiakkal tisztáztattad a kérdést — és ma, amikor velem tisztáztatod — tudni akarod: a szokásos földi bajok mellett, vagy azokon túl, készek vagyunk-e önként fölvállalni azt a szenvedést, amelyet e hitetlen világban a Te követésed mindig is jelent?

A Zebedeus-fiak "igen"-t mondtak és betartották.

Ilyen "igen"-re segíts engem is.

(Az *Útravaló* c. kötetből.)

Ordass Lajos életútja

1901. febr. 6. — Született Torzsán
1920—24. — Teológiai tanulmányok
1924. okt. 5. — Lelkésszé szenteli Raffay Sándor püspök. Segédlelkész Hartán, majd Mezőberényben, Budapesten és Soltvadkerten
1927—28 — Tanulmányút Svédországban
1931 — Ceglédi lelkész
1941 — Kelenföldi lelkész
1945 — Bányakerületi püspök
1947 — A Lutheránus Világszövetség alelnöke. Tiszteletbeli doktor az Egyesült Államokban

1948 szept. — Letartóztatják és kétévi börtönbüntetésre ítélik. Csillagbörtön, Szeged
1950. márc. 15. — A váci fegyházba szállítják, tíz katolikus pappal összeláncolva
1950. ápr. 1. — Az egyházi törvényszék megfosztja hivatalától
1950 május vége — Kiszabadul a börtönből
1956. okt. 5. — A Legfelsőbb Bíróság rehabilitálja
1956. okt. 31. — Dezséry László átadja a püspöki hivatalt Ordass Lajosnak
1957 aug. — Lutheránus Világgyűlés Minneapolisban. Újból alelnöke a Világszövetségnek.
1958. jún. 24. — Dezséry László visszavonja lemondását. Ordass Lajost eltávolítják egyházkerülete éléről.
1963 — Evangélikus Világgyűlés Helsinkiben. Nem kap kiutazási engedélyt.
1973 — A reykjaviki egyetem tiszteletbeli doktor címmel tünteti ki.
1978. aug. 14. — Halála napja.
1978. aug. 19. — Temetése a Farkasréti temetőben.

GYÁSZOLJÁK: özvegye, szül. Kirner Irén, gyermekei: Barnabás, Sára, Zsuzsanna és Erzsébet — egyháza és a világ evangélikussága.

AZ IGAZNAK EMLÉKEZETE ÁLDOTT.

(ÚTITÁRS)

Ordass püspök: a rendíthetetlen hit és bátorság példaképe

Írta: *Paul C. Empie*

Dr. Empie az Evangélikus Világszövetség USA nemzeti bizottságának nyugalmazott főtitkára. 18 évig a korábbi National Lutheran Council adminisztratív igazgatója volt. Ebben a minőségében irányította az amerikai evangélikus egyházak háború utáni tevékenységét a szenvedő európai egyházak megsegítésére.

A Magyarországi Evangélikus Egyház életének egyik legválságosabb időszakában adta Isten Ordass Lajost, aki a romokban heverő országban a hit merészségével lelkesítette az egyház népét az újrakezdésre. Valóban a lélek óriása volt kortársai között.

Alázatos és szerény egyénisége ellenére meg nem alkuvó magatartást tanúsított, amikor meggyőződése szerint életbevágó elvek forogtak kockán. Tulajdonképpen ez vezetett 1948-ban történt bebörtönzéséhez és hivatalától való megfosztásához. "Bűne" az volt, hogy ellenszegült az egyházi iskolákat kisajátító kormányrendelkezésnek. Helyesen látta meg, hogy ez volt az első lépés azon az úton, mely az egyház érdekeit az államhatalom érdekei alá rendelte.

Személyesen ismerem ezt az ügyet; Ordass püspökkel való levelezésem egy részét bírósági tárgyalásán is idézték. Az EVSz amerikai bizottsága bizonyos összegű segélyt irányozott elő a magyar egyház anyagi és lelki újjáépítésére. Ordass nem kérte az ígért összegek átutalását, míg nem látta biztosítottnak, hogy azt a kitűzött célnak megfelelően szabadon lehet felhasználni az Evangélium szolgálatában.

Az államnak persze jól jött volna a nyugati valuta, de csak úgy, ha annak felhasználási módjába beleszólhatott volna. Amikor Ordass ennek ellenszegült, koholt vádak alapján bebörtönözték. Később ugyan rehabilitálták, de a kormány további nyomása kényszernyugdíjazását eredményezte.

Ordass magatartása sok tekintetben párhuzamba állítható barátjának, Berggrav norvég ev. püspöknek a szerepével, aki a német megszállás idején a nemzeti ellenállás vezére volt. Norvégia felszabadításáért küzdött és így lett világszerte ismertté. Ordass hazája azonban nem szabadult fel, ő maga pedig a lelkiismereti és vallásszabadságért folytatott végnélküli küzdelem áldozata lett.

Emlékét kegyelettel őrzi minden mélyen gondolkodó keresztyén ember, olyan okoknál fogva is, melyek túlmennek az Ordass püspök hazájában uralkodó helyzeten. A vallásszabadságot fenyegető veszedelmek gyakran nagyobbak olyan országokban, ahol azt nem lehet a felszínen látni.

A keresztyénség hitele ugyanis mindig kárt vall, amikor a hívek nem a kereszthordozás útján járnak, hanem a világ divatos életformáit követik. A jómóddal párosult lelki elfásultság inkább aláaknázhatja az Evangélium felől való bizonyságtételt, mint az egyházzal ellenséges rendszerek intézkedései.

Ordass Lajos el nem múló lelki öröksége mindnyájunk számára: az a rendíthetetlen elszántság, mely az Evangélium iránti hűséget saját személye fölé helyezi, bármibe kerül is; és teszi ezt minden önteltség, vagy utólagos kételyek nélkül, ám mégis olyan szívvel, mely mindeneket szeretettel magához tud ölelni, mert békességben van Istennel és önmagával.

Az ilyen vezéregyéniségek Isten ritka ajándékai az Egyház számára, akiket azért ad, hogy Krisztushoz és Evangéliumához való megújult hűségre buzdítsanak. Hogy Ordass Lajos barátja és szolgatársa lehettem, ez több mint kiváltság volt — a Krisztus-tanítványság mivoltának olyan magávalragadó példáját hozta elém, ami kínozza az embert, de mégis mámoros örömmel tölti el. Életének és munkájának gyümölcse áldássá lesz a jövő nemzedékek számára.

LCUSA/bbp

IMÁDSÁG

Ordass Lajos koporsójánál

"Hálát adunk Tenéked, Istenünk, mennyei Atyánk, a halálon vett diadalért; egyszülött Fiad, Jézus Krisztus bűnöket megbocsátó, életet és üdvösséget ajándékozó áldozatáért. Hálát adunk kegyelmed örök világába hazahívó követedért, a halálért, mely elvitte körünkből testvérünket dr. Ordass Lajost, a Te színed elé.

A fájdalom és gyász szorongatja szívünket, mégha a Te kezedre bízzuk is őt. És ha tudjuk is, hogy egész életében — mint egyházad lelkésze és püspöke — ennek a Veled való találkozásnak a várható csodájában, bűvöletében és bizonyosságában élt.

A Te választott és elhívott szolgád volt ő; születésétől elhívottan a szerény tanítói házban, gyermekek és egyszerű emberek csendes világában; s elhívottan egyháza, e gyarló testület élén és emberileg nagy nevek egyháztörténelmet formáló világában.

Koporsója előtt hálát adunk Neked, Istenünk, szereteted bőségesen neki ajándékozott jeleiért. A világosságért, amivel a háborús évek kegyetlen sötétségében ragyogóvá tetted őt. Áttetszővé, mint aki bátorságával Benned Tudta reménységének gyökereit.

A tisztaságért, szóban és életvitelben, melyet legjobb meggyőződése szerint oly példamutatóan kínált — mint ahogy teszik ezt a talentumos

emberek, mégha nem is könnyű megérteni őket.

Hálát adunk Urunk a gyásznak e hajlékában a tanító és figyelmeztető iszonyatért is, mely magányos cellák és szívek szenvedéseinek könnyeit és gyötrelmeit idézi elénk.

De hálát adunk a végtelen örömért, mely az imádkozás és a Te igéd erejének megmentő és megtartó csodájáról beszélt és beszél testvérünk, dr. Ordass Lajos életéből.

Hálát adunk a jóságért és az igazságért. Nem az övéért, aki már nincs velünk, hanem a Tiedért, Urunk. Emberi jóságát, gyengeségeit, örömét és barátságát őrzi, őrizze a család és mindenki, kit a Te Lelked e búcsúra idehívott. Gyötrelmeit és lelke szenvedéseit engedd elfelednünk — ezeket úgyis magával viszi, koporsóba zártan, mélyen a föld alá.

A Te jóságod és igazságod koronázza meg emlékezetét a tisztes emberi szóban, egyháza szolgálatában s a történelem visszatekintő szigorában. Ne emberi nagyságát vagy hibáit keresse az élő s a jövendő ember, de kegyelmed szerint ki-ki lássa meg, neki magának mit kellett tennie.

Kegyelmes ítéletet Te mondj Urunk felette!

Hálát adunk a Te szolgád igehirdetéséért és a csendért. A csend: bölcsesség és mélység. Valami ebből titokzatosan mindig ott volt a tekintetében, szavában, ritka mosolyában. Sokszor ijesztő szótlanságában is. Most ezt mind a mélység nyeli el. Az Isten szeretetének mélysége. Az Élet, nem a Halál.

S találkozik Krisztussal, akivel egész életében alázatosan és békességben együtt élt.

Dr. Ordass Lajos püspök koporsója felett békesség töltse be e házat.

Hiszen tudjuk és hisszük, hogy:

Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.

Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.

Boldogok a szelídek, mert ők örökségül bírják a földet.

Boldogok, akik éhezik és szomjúhozzák az igazságot, mert ők megelégíttetnek.

Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek.

Boldogok akiknek szívük tiszta, mert ők meglátják az Istent!"

— — — — — — — —

PÁTKAI RÓBERT:

A VÉGTISZTESSÉG ÓRÁJÁN

Németh László az élet szokásos kerülőjének nevezi a születés és halál közötti emberi időtávolságot. Ez 77 esztendő volt dr. Ordass Lajos evangélikus püspök életében. Rendkívül próbára tevő súlyos idők tanúja és szenvedője volt. De Krisztus harcosa maradt. Kedvelt bibliai igéje életének tartalma lett: "*Aki mindvégig állhatatos marad, az üdvözül*" (Máté 24:23).

Kétszer választották meg az Evangélikus Világszövetség alelnökévé,* majd az Intéző Bizottság tiszteletbeli, örökös tagja lett. Kétszer taszította ki az állam ereje és egyháza gyöngesége püspöki hivatalából. Mégis, Augusztínusz szavaival élve: keresztyén volt közöttünk, püspök volt értünk. Mint prédikátor és hitvalló, vezető és tanító, nagy volt közöttünk. Hála gazdag életéért Istennek!

Temetése, melyre 1978. augusztus 19-én került sor a Farkasréti temetőben, a feltámadás reménységében való hálaalkalom lett. Nem fájdalom és gyász nélküli, de reménységgel teli. Lelkünket betöltötte a szomorúság. Nem fojtottuk el az őszinte bánatot. Az élő Isten sem kívánta tőlünk, hogy csak úgy egyszerre kiszakítsuk őt szívünkből. Illett, odatartozott a hitves megnyilatkozó fájdalma, a gyermekek, a testvér, a rokonok magukba roskadó csendje. Azok, akik mindvégig gondoskodó szeretetében, őszinte, tiszta keresztyénséget és határozottságot példázó élete közelségében éltek. A szolgatársaké, a barátoké, akik tisztelettel néztek rá és ismételten erőt kaptak tőle. Tőle, aki maga is úgy vette (1 Kor 15:3-4) szerelmetes Krisztusától. Az Evangélikus Egyházé, melynek szolgálatában égett el. A világ evangélikusságának nagy családjáé, melynek összefogó szerve, a Világszövetség, második félreállítása idején így értékelte őt: "Azt a tiszteletet azonban, amely az ő bátor és valóban keresztyén személyiségét az egész világon körülveszi, nem vehetik el tőle! Meg nem alkuvó személyiségével szemben érzett csodálatunk egyre inkább növekszik." — A hazáé, aki egy *igazán* hű fiát veszítette el.

Az Írás jó beszéde töltötte meg szívünket örömhírrel: "És ahogyan hordoztuk a földi világnak megfelelő képet, viselni fogjuk az Isten országának megfelelőt is. Halál! Hol a te fullánkod? Pokol! Hol a te diadalmad? Hála az Istennek, aki a diadalmat adja nekünk a mi Urunk, a Jézus Krisztus által!" (1Kor 15:49, 55, 57).

Hála. Ez volt Ordass Lajos püspök életének egyik nagy titka! Hálával tudta elfogadni életét Istentől, úgy, ahogyan az alakult. A Jézus Krisztusban kapott győzelem késztette állhatatos, másokért közbenjáró imádságra. Egy fiatal szolgatársa, halála napján, aug. 14-én kapta kézhez levelét, melynek egy része olyan tiszta képet ad arról az emberről, akiben a Krisztus *valóban* élt: "Szeretném tudomásodra adni, hogy mindennapi, másokért való imádságomban, hosszú évek óta Te is és szeretteid is benne foglaltattok, és ezt az imádkozó szolgálatot folytatni is kívánom, amíg Isten ép értelmemet megőrzi és *szívemet megdobogtatja.*"

1971-ből való írásbeli végakarata volt, hogy temetése teljes egészében és kizárólagosan a család dolga legyen. Végső rendelkezése szerint húsvéti énekkel, Isten igéjével és imádsággal, de minden prédikáció és búcsúbeszéd nélkül vettük tudomásul és fogadtuk el Istennek őt hazahívó akaratát, s temettük gyülekezete lelkészeinek szolgálatával.

A ravatalozóban Csengődy László, a gyülekezet lelkésze végezte a szolgálatot. Itt a szertartásnak a "Jézus én bizodalmam" kezdetű ének adta a keretet. Utána felolvasta a 23. zsoltárt, majd a temetési kollekta után Szentírást olvasott (1Kor 15:35-36, 42-43, 48-49). A közös Miatyánk és az áldás előtt még egy imádságot mondott, melyet lapunkban külön közlünk.

* * *

Ordass Lajos püspök családja engedett annak a kívánságnak is, hogy ne legyen a temetést megelőzően ál-

* Először 1947-ben, az EVSz alakuló közgyűlésén a svédországi Lundban. 1957-ben pedig az amerikai Minneapolisban tartott 3. világgyűlésen, ahol ezúttal **első** alelnöknek választották meg.

SECOND CLASS PUBLICATION.
POSTMASTER: SEND FORM 3579 TO ERŐS VÁR
BOX 02148, CLEVELAND, OH 44102.

talános nyomtatott értesítés haláláról és a temetés időpontjáról. Viszont vezető politikai napilapok és a Magyar Rádió augusztus 16-án hozta, ill. bemondta Ordass püspök rövid halálhírét.

Az augusztusi szabadság-időszakban még a pesti lelkészek is csak nagyon nehezen vagy már későn tudhattak haláláról és a temetés időpontjáról. Az elhúnyt püspök egy korábbi gyülekezetének képviselője elmondotta, hogy kilenc órát motorozott, míg a szükséges felvilágosítást megkaphatta. Így is, hozzávetőlegesen 350—400 lehetett a megjelent gyászolók száma. Itt számításba kell venni azt is, hogy sokan csak a sírhoz tudtak eljönni.

A temetésen ott volt az uppsalai érsek képviseletében a svéd egyházi segélyszervezet volt vezetője, Harry Johansson, az elhunyt fiatalkori barátja; a norvég evangélikus egyház nevében D. Henrik Hauge lelkész, a norvég egyházisegély elnöke; Bodil Sölling asszony, aki nemcsak Koppenhága püspökét és a dániai evangélikus egyházat képviselte, hanem a Luth. Világszövetség Intéző Bizottságát is; Kurt Horn egyházfőtanácsos a német evangélikus egyházakat képviselte; a Luth. Világszövetség genfi irodájának tisztviselői Pósfay Györgyöt küldték el a temetésre képviselőjükként, aki az özvegy és a család felé dr. Carl Mau világszövetségi főtitkár személyes részvétét és együttérzését is tolmácsolta. Az Angliai Evang. Egyházat és a Külföldön Élő Magyar Ev. Lelkészek Munkaközösségét, gyülekezeteket és lelkigondozókat pedig Pátkai Róbert angliai egyházi elnök és esperes képviselte. — Mint személyes jóbarát vett részt a temetésen Joachim Heubach németországi tartományi superint. és az említetteken kívül még több német, osztrák és más külföldi vendég is jelen volt. A Magyarországi Evangélikus Egyház elnökségét dr. Káldy Zoltán püspök-elnök képviselte.

A sírnál Ruttkay Elemér másodlelkész zárta a szertartást. Az Apostoli Hitvallás közös elmondása után elbocsátotta Ordass Lajost, Isten jó szolgáját utolsó útjára, hogy porrá legyen, ami porból vétetett.

A koporsót hantoló sírások munkája közben a Krisztusban diadalmat nyert egyház éneke zengett: *"Krisztus, te vagy életem, Nyereség halálom. Reményem beléd vetem, A halál csak álom. Kegyes Üdvözítőmmel Mennyben együtt leszek, Hol én néki örömmel Mondok dicséretet."*

Mindennapi kenyér

1978. SZEPTEMBER HÓ

1. Fil 1:12-18. — Hós 4:1-11.
2. Fil 1:19-26. — Hós 5:8-14.

PÜNKÖSD U. 16. VAS. — SZEP. 3.
Heti ige: 1Pt 5:7

3. Rm 13:1-10. — Mt 18:15-20.
4. 1Tim 4:4-8. — Hós 5:15-6:6.
5. 1Tim 6:6-12a. — Hós 8:1-14.
6. 1Kor 7:20-24. — Hós 11:1-11.
7. 1Kir 17:1-6. — Hós 14:2-10.
8. 2Ts 3:6-13. — Hab 1:1-11.
9. Lk 6:20-26. — Hab 1:12-17.

PÜNKÖSD U. 17. VAS. — SZEP. 10.
Heti ige: 2Tim 1:10

10. Rm 14:7-9. — Mt 18:21-35.
11. JSir 3:22-33. — Hab 2:1-14.
12. Jk 1:2-12. — Hab 3:1-4, 8-19.
13. Jk 5:7-11. — Sof 1:1-9.
14. Mk 6:14-29. — Sof 2:1-7.
15. Ézs 49:14-21. — Sof 3:6-20.
16. Lk 21:10-19. — Préd 1:1-14.

PÜNKÖSD U. 18. VAS. — SZEP. 17.
Heti ige: Mik 6:8

17. Fil 1:3-5, 19-27. — Mt 20:1-16.
18. Mt 12:1-8. — Préd 3:1-15.
19. Mt 15:1-20. — Préd 4:17-5:6.
20. Mt 17:24-27. — Préd 5:9-16.
21. 1Kor 9:19-23. — Préd 6:1-12.
22. Ézs 1:10-17. — Préd 7:1-14.
23. Jer 7:21-28. — Préd 11:1-10.

PÜNKÖSD U. 19. VAS. — SZEP. 24.
Heti ige: 1Jn 4:21

24. Fil 2:1-11. — Mt. 21:28-32.
25. 1Ts 4:9-12. — Préd 12:1-8, 13-14.
26. 1Móz 4:3-15. — Jel. 1:1-3.
27. 1Jn 4:7-16a. — Jel 1:4-8.
28. Ef 6:1-9. — Jel 1:9-11.
29. Mt 18:1-10. — Jel 1:12-16.
30. 2Móz 23:20-26. — Jel 1:17-20.

1978. OKTÓBER HÓ

PÜNKÖSD U. 20. VAS. — OKT. 1.
Heti ige: Jer 17:14

1. Fil 4:4-8. — Mt 21:33-43.
2. Mk 8:22-26. — Jel 2:1-7.
3. Kol 3:5-11. — Jel 2:8-11.
4. Kol 3:12-17. — Jel 2:12-17.
5. Lk 19:1-10. — Jel 2:18-29.
6. 1Jn 1:5-10. — Jel 3:1-6.
7. Jer 17:12-17. — Jel 3:7-13.

PÜNKÖSD U. 21. VAS. — OKT. 8.
Heti Ige: Jel 3:5

8. Fil 4:10-13, 19-20. — Mt 22:1-14.
9. Jn 6:24-35. — Jel 3:14-22.
10. 2Móz 16:2-7a, 13-15. — Jel 4:1-11.
11. Jn 15:1-8. — Jel 5:1-5.
12. 1Kor 10:14-22. — Jel 5:6-14.
13. 1Pt 2:5-10. — Gal 1:1-5.
14. 2Kor 6:11-18. — Gal 1:6-10.

PÜNKÖSD U. 22. VAS. — OKT. 15.
Heti ige: 2Tim 2:5

15. 1Ts 1:1-5a. — Mt 22:15-21.
16. Mt 10:34-39. — Gal 1:11-24.
17. 2Tim 2:1-5. — Gal 2:1-10.
18. Rm 14:13-21. — Gal 2:11-21.
19. 1Kor 9:13-18. — Gal 3:1-5.
20. Lk 22:31-38. — Gal 3:6-14.
21. 1Kor 7:29-31. — Gal 3:15-18.

PÜNKÖSD U. 23. VAS. — OKT. 22.
Heti ige: Zsolt 130:4

22. 1Ts 1:5b-10. — Mt 22:34-46.
23. Mt 7:1-5. — Gal 3:19-22.
24. Lk 17:1-4. — Gal 3:23-29.
25. Mt 6:9-15. — Gal 4:1-7.
26. JSir 3:37-44, 49-50. — Gal 4:8-20.
27. 1Móz 18:20-33. — Gal 4:21-31.
28. Ézs 64:5-11. — Gal 5:1-12.

PÜNKÖSD U. 24. VAS. — OKT. 29.
Heti ige: 1Tim 6:15-16

29. 1Ts 4:13-18. — Mt 25:1-13.
30. 1Kir 18:21-40. — Gal 5:13-24.
31. Reform. ünn. Rm 3:19-28. Gal 5:25-6:10. **(J)**

TORZSÁTÓL — FARKASRÉTIG

(Folytatás a 4. oldalról)

londoni esperes beszámolója olvasható a lap más helyén.)

Halálának hírét nagy megrendüléssel vették nemcsak az amerikai magyar evangélikusok, hanem a világ keresztyénei mindenütt. Az itteni evangélikus templomokban ez a gyülekezeti imádság hangzott el:

"Istenünk, Atyánk! Minden korban adtál egyházadnak vezetőket, mártírokat és bizonyságtevőket, akik Hozzád való hűségüket a szenvedés és a kereszt útján is megtartották. Hálát adunk a te szolgád Ordass Lajos földi életéért, áldott szolgálatáért, helytállásáért. Te adtál neki erőt, amikor Istennek kellett engedelmeskednie inkább, mint embereknek . . . Engedd, hogy az előttünk járók példájára tekintve, mi is mindhalálig hűek maradhassunk. Urunk, könyörülj egyházadon és mindannyiunkon a Krisztusért! Ámen."

JUHÁSZ IMRE